NORAKSTS
Lieta Nr.A42455305
AA43-0264-08/9

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā, 2008.gada 27.februārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja S.Liniņa,
tiesneši V.Endzelis un M.Vīgants,

piedaloties pieteicējam *G.D.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *G.D.* pieteikuma par Valkas rajona policijas pārvaldes Ceļu policijas priekšnieka 2005.gada 14.oktobra lēmuma Nr.014/KP039454 atcelšanu, sakarā ar *G.D.* apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 22.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2005.gada 7.augustā Valkas rajona policijas pārvaldes (turpmāk – Valkas RPP) Ceļu policijas inspektors sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu Nr.KP039454, kurā konstatēja, ka *G.D.* 2005.gada 7.augustā pl.10.40 Smiltenē pa Krāsotāju ielu vadīja automašīnu Ford Escort, ar valsts reģistrācijas Nr.*(dzēsts valsts reģistrācijas numurs)* bez atbilstošas kategorijas vadītāja tiesībām, tādējādi *G.D.* ir izdarījis administratīvo pārkāpumu, par kuru atbildība paredzēta Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 149.^{4}panta piektajā daļā.

2005.gada 6.septembrī Valkas RPP Ceļu policijas priekšnieka vietnieks pieņēma lēmumu Nr.014/KP039454, ar kuru *G.D.* piemērots naudas sods Ls 50 apmērā.

Nepiekrītot minētajam lēmumam, *G.D.* to apstrīdēja Valkas RPP, kuras Ceļu policijas priekšnieks ar 2005.gada 14.oktobra lēmumu Nr.014/KP039454 atstāja spēkā Valkas Ceļu policijas priekšnieka 2005.gada 6.septembra lēmumu Nr.014/KP039454.

[2] 2005.gada 1.novembrī *G.D.* (turpmāk arī – pieteicējs) iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu par Valkas RPP Ceļu policijas priekšnieka 2005.gada 14.oktobra lēmuma Nr.014/KP039454 atcelšanu.

Pieteikums pamatots ar šādiem apsvērumiem.

[2.1] 2005.gada 7.augustā pieteicējam paziņoja, ka tūlīt tiks atvesta malka, un tādēļ viņa automašīnu bija nepieciešams pārvietot no mājas pagalma viena gala uz otru. Izbraukt caur pagalmu nebija iespējams, jo tur atradās kaimiņa malka, tādēļ vajadzēja automašīnu pārvietot apkārt mājai, izbraucot nedaudz pa Krāsotāju ielu.

Tai pat laikā Gaujas ielā, netālu no krustojuma ar Krāsotāju ielu, patrulēja pieteicēja mājas iedzīvotājs, ceļu policists A.Ozols un ceļu policists I.Pupčenoks.

[2.2] Sākot nogriezties pagalmā, pieteicējs pamanīja, kā pa Gaujas ielu un pēc tam pa Krāsotāju ielu skrien policists I.Pupčenoks. Pieteicējs varēja brīvi iebraukt pagalmā, bet apstājās un pagaidīja policistu, domājot, ka nepieciešama palīdzība.

Pieskrienot klāt, policists rupji pieprasīja dokumentus, lika pūst alkometrā un augstprātīgi sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu par automašīnas vadīšanu bez dokumentiem.

Policists aizliedza pieteicējam doties pēc brillēm, lai varētu izlasīt protokolu, un nedeva iespēju pievienot tam savus paskaidrojumus.

[3] Valkas RPP (turpmāk arī – atbildētāja) rakstveida paskaidrojumā tiesai norāda, ka uzskata pieteikumu par nepamatotu un paskaidro tālāk minēto.

[3.1] Protokols par administratīvo pārkāpumu Nr.KP039454 pieteicējam tika sastādīts par to, ka 2005.gada 7.augustā pieteicējs vadīja automašīnu bez atbilstošas kategorijas vadītāja tiesībām. Ar protokolu pieteicējs tika iepazīstināts, pārkāpumam piekrita, par ko liecina viņa paskaidrojums un paraksts protokolā.

[3.2] 2005.gada 6.janvārī pieteicējs tika sodīts saskaņā ar LAPK 149.^{15}panta ceturto daļu ar naudas sodu Ls 400 apmērā un transportlīdzekļu vadītāja tiesību atņemšanu uz diviem gadiem. Šo lēmumu pieteicējs bija apstrīdējis likumā noteiktā kārtībā. Saskaņā ar LAPK 283.panta pirmo daļu lēmuma izpilde daļā par soda naudu tika apturēta līdz sūdzības izskatīšanai, bet lēmuma izpilde daļā par transportlīdzekļu vadītāja tiesību atņemšanu netika apturēta.

Izskatot pieteicēja iesniegumu, 2005.gada 4.martā Valkas RPP tika pieņemts lēmums pieteicēja sūdzību noraidīt. Izmantojot savas tiesības, pieteicējs pārsūdzēja Valkas RPP lēmumu Administratīvajā rajona tiesā, un 2005.gada 14.martā tika ierosināta administratīvā lieta.

[3.3] 2005.gada 12.septembrī Administratīvajā rajona tiesā tika saņemts pieteicēja lūgums apturēt Valkas RPP 2005.gada 4.marta lēmuma darbību daļā par transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu. 2005.gada 19.septembrī Administratīvā rajona tiesa nolēma pieteicēja lūgumu apmierināt un apturēja Valkas RPP 2005.gada 4.marta lēmumu daļā par transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu.

[3.4] Neskatoties uz to, ka no 2005.gada 19.septembra ir apturēta Valkas RPP 2005.gada 4.marta lēmuma izpilde daļā par transportlīdzekļu

vadīšanas tiesību atņemšanu, 2005.gada 7.augustā, kad tika sastādīts protokols par administratīvo pārkāpumu Nr.KP039454, lēmuma izpilde daļā par tiesību atņemšanu vēl nebija apturēta. Līdz ar to 2005.gada 7.augustā pieteicējs nedrīkstēja vadīt transportlīdzekli.

[3.5] Izskatot administratīvo lietu, tika ņemti vērā atbildību mīkstinoši apstākļi saskaņā ar LAPK 33.pantu. Ņemot vērā to, ka pieteicējs atzina savu vainu, viņam tika piemērots gandrīz minimālais sods, kāds paredzēts par šādu pārkāpumu.

[4] Tiesai iesniegtajā papildu paskaidrojumā Valkas RPP norāda, ka pieteikums ir apmierināms, jo ir mainījušies lietas faktiskie apstākļi. 2006.gada 24.janvārī Administratīvā rajona tiesa ir izskatījusi pieteicēja pieteikumu par Valkas RPP 2005.gada 4.marta lēmumu un nolēmusi atcelt to no pieņemšanas dienas. Līdz ar to tika atcelts arī Valkas RPP 2004.gada 29.decembra lēmums, ar kuru pieteicējam tika atņemtas transportlīdzekļu vadītāja tiesības uz diviem gadiem.

Tā kā tika atcelts lēmums, ar kuru pieteicējam bija atņemtas vadītāja tiesības, attiecībā uz viņu tika atcelti arī visi ierobežojumi, kuri izrietēja no šī lēmuma. Tādēļ jāuzskata, ka 2005.gada 7.augustā pieteicējam nebija atņemtas vadītāja tiesības, un viņš bija tiesīgs vadīt automašīnu.

[5] Ar Administratīvas rajona tiesas 2006.gada 22.decembra spriedumu *G.D.* pieteikums apmierināts daļēji. Grozīts Valkas RPP Ceļu policijas priekšnieka 2005.gada 14.oktobra lēmums Nr.014/KP039454, nosakot piemērojamo soda mēru – naudas sodu Ls 30 apmērā. Pārējā daļā pieteikums noraidīts.

Spriedumā norādīti šādi argumenti.

[5.1] Pieteicējs administratīvi sodīts par Ministru kabineta 2004.gada 29.jūnija noteikumu Nr.571 „Ceļu satiksmes noteikumi" *(šeit un turpmāk – redakcijā, kas bija spēkā uz 2005.gada 7.augustu)* 39.punkta 4.apakšpunkta, kas noteic, ka transportlīdzekļa vadītājam aizliegts vadīt transportlīdzekli, ja nav atbilstošas kategorijas transportlīdzekļu vadīšanas tiesību, pārkāpumu saskaņā ar LAPK *(redakcijā, kas bija spēkā 2005.gada 7.augustā)* 149.^{4}panta piekto daļu, kas paredz, ka par transportlīdzekļa vadīšanu, ja nav atbilstošas kategorijas transportlīdzekļu vadīšanas tiesību, uzliek naudas sodu transportlīdzekļa vadītājam no trīsdesmit līdz trīssimt latiem.

[5.2] Lietā nepastāv strīds par to, ka pieteicējam 2005.gada 7.augustā nebija atbilstošas kategorijas transportlīdzekļu vadīšanas tiesību.

Tiesa konstatē, ka pieteicējam ar Valkas RPP Ceļu policijas priekšnieka 2004.gada 29.decembra lēmumu atņemtas transportlīdzekļu vadīšanas tiesības uz diviem gadiem, tātad, atbilstoši LAPK 312.panta pirmajai daļai – līdz 2006.gada 29.decembrim.

Pieteicējs minēto lēmumu apstrīdējis Valkas RPP, kura 2005.gada 4.martā pieņēmusi lēmumu atstāt spēkā zemākas iestādes pieņemto lēmumu. Pieteicējs 2005.gada 4.marta lēmumu pārsūdzējis tiesā.

[5.3] Ne lēmuma apstrīdēšanas, ne arī pārsūdzēšanas stadijā tā darbība daļā par transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu netika apturēta, līdz ar to pieteicējam nebija tiesību vadīt transportlīdzekli, kaut arī pārsūdzētā lēmuma tiesiskums vēl nebija pārbaudīts. Minētā apsvēruma dēļ tiesa nepiekrīt atbildētājas papildu paskaidrojumā izvirzītajiem apsvērumiem, ka sakarā ar to, ka ar Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 2.februāra spriedumu Valkas RPP 2005.gada 4.marta lēmums, ar kuru pieteicējam tika atņemtas transportlīdzekļu vadītāja tiesības, ir atcelts no tā pieņemšanas dienas, tad attiecībā uz pieteicēju ir atcelti visi ierobežojumi, kuri izrietēja no šī lēmuma, un ir uzskatāms, ka 2005.gada 7.augustā pieteicējam nebija atņemtas vadītāja tiesības un viņš drīkstēja vadīt automašīnu.

Tādējādi tiesa secina, ka atbildētāja pareizi novērtējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pareizi piemērojusi materiālo tiesību normas, saucot pieteicēju pie administratīvās atbildības par Ceļu satiksmes noteikumu 39.punkta 4.apakšpunkta pārkāpumu saskaņā ar LAPK 149.^{4}panta piekto daļu.

[5.4] Tai pat laikā, pārbaudot to, vai administratīvā akta pamatojums attaisno pieteicējam uzlikto pienākumu, proti, piemēroto soda sankciju, tiesa konstatē, ka atbildētāja nav izdarījusi lietderības apsvērumus.

Konkrētajā gadījumā ir piemērota soda sankcija Ls 50 apmērā, kas ir noteikta piemērojamās tiesību normas ietvaros. Lēmums, kas tiek izdots uz minētās normas pamata, ir satura izvēles administratīvais akts, jo iestādei ir jāizlemj, kādu sodu piemērot piemērojamās normas ietvaros. Tas nozīmē, ka iestādei bija jāizdara lietderības apsvērumi atbilstoši Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 65.panta trešajai daļai un 67.panta otrās daļas 6.punktam. Lietderības apsvērumi šajā gadījumā var tikt attiecināti uz piemērojamās atbildības apmēru, nosakot to amplitūdā no Ls 30 līdz Ls 300. Tiesas ieskatā attiecībā uz LAPK paredzētajiem administratīvajiem sodiem kā lietderības apsvērums kalpo arī LAPK 33.pantā noteiktie atbildību mīkstinošie apstākļi un 34.pantā noteiktie atbildību pastiprinošie apstākļi.

Atbildētāja nav konstatējusi apstākļus, kas varētu mīkstināt pieteicēja atbildību, pretēji atbildētājas paskaidrojumos minētajam, ka šādi apstākļi ir konstatēti. Tieši pretēji, atbildētājas sākotnējā lēmumā ir norādīts uz atbildību pastiprinošiem apstākļiem, proti, LAPK 34.panta pirmās daļas 2.punktu, kas noteic, ka atbildību par administratīvo pārkāpumu pastiprina, ja gada laikā atkārtoti izdarīts līdzīgs pārkāpums, par kuru persona jau administratīvi sodīta. Kaut arī šādi atbildību pastiprinoši apstākļi ir norādīti, tomēr ar lietas materiāliem netiek apstiprināts, ka pieteicējs jau būtu sodīts par šādu pārkāpumu pēdējā gada laikā. Līdz ar to, tiesa secina, ka atbildību pastiprinoši apstākļi šajā gadījumā nepastāv. Citi lietderības apsvērumi nav izdarīti.

[5.5] Tiesas ieskatā pieteicējam piemērotā atbildība ir nesamērīga ar izdarīto pārkāpumu. Ņemot vērā to, ka atbildētāja nepilnīgi izvērtējusi lietderības apsvērumus, un ievērojot iedibināto tiesu praksi, tiesa uzskata par iespējamu pati izdarīt lietderības apsvērumus un nonākt pie secinājumiem par piemērojamās sankcijas apmēru.

Atbilstoši APL 66.panta pirmajai daļai lietderības apsvērumu ietvaros jālemj par administratīvā akta nepieciešamību, piemērotību, vajadzību, kā arī atbilstību (samērīgumu). Tiesa identificē divus leģitīmus mērķus, kāpēc būtu jāpiemēro konkrēts sods. Pirmkārt, mērķis, kas vērsts tieši uz pārkāpēja personību – lai audzinātu to likuma ievērošanas garā un atturētu viņu no tādām pat darbībām arī nākotnē, otrkārt, valsts un sabiedrības intereses, kas prasa no personas likumu ievērošanu vienlīdzīgi no visām personām.

Attiecībā uz piemēroto naudas sodu tiesa atzīst, ka šajā gadījumā nav iespējams lemt par to, vai naudas sods ir nepieciešams un piemērots, jo sankcija neparedz nepiemērot naudas sodu vispār. Līdz ar to ir lemjams jautājums tikai par tā apmēru. Nosakot naudas soda apmēru, tiesa ņem vērā to, ka pieteicējs faktiski ir atzinis savu pārkāpumu, par ko ir ieraksts administratīvā pārkāpuma protokolā. Tas nozīmē, ka persona apzinās savu pārkāpumu. Minētais atbilst atbildību mīkstinošiem apstākļiem, kas paredzēti LAPK 33.panta pirmās daļas 1.punktā. Vērtējot naudas soda vajadzību, proti, to, vai šo mērķi var sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, tiesa uzskata, ka mērķi – audzināt personu likuma ievērošanas garā, varēja panākt, piemērojot arī zemāko soda sankciju – Ls 30, jo pieteicējs, pirms tika saukts pie administratīvās atbildības, atzina savu pārkāpumu, tātad apzinājās sava nodarījuma sekas, kas ir pamats domāt, ka šādu pārkāpumu pieteicējs vairs nepieļaus, ja tiks saukts pie atbildības ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Arī vērtējot samērīgumu, tiesa atzīst, ka sabiedrība neko neiegūst, ja pieteicējs tiek sodīts ar Ls 30 vai Ls 50 lielu naudas sodu, savukārt pieteicējam šis aizskārums ir jūtams un ietekmē viņa ģimenes budžetu.

Ievērojot to, ka sabiedrības intereses ir, lai tiek iedibināta likumā noteiktā kārtība, un ņemot vērā to, ka šo kārtību attiecībā pret pieteicēju iespējams nodrošināt, piemērojot viņam Ls 30 naudas sodu, tad pieteicēja tiesību aizskārums, salīdzinot ar sabiedrības interešu ieguvumu, ir nesamērīgs. Līdz ar to tiesas ieskatā šajā gadījumā ir piemērojama zemākā soda sankcija, kādu paredz konkrētā likuma norma, proti, Ls 30.

[5.6] Ievērojot spriedumā minētos apsvērumus, tiesa nonāk pie secinājuma, ka atbildētājas lēmums ir tiesisks un pamatots, taču tas ir grozāms attiecībā uz piemērojamo sankciju, nosakot to Ls 30 apmērā, bet pieteicēja pieteikums ir apmierināms daļēji.

[6] Nepiekrītot Administratīvas rajona tiesas 2006.gada 22.decembra spriedumam, *G.D.* pārsūdzēja to pilnā apjomā.

Apelācijas sūdzībā papildus pieteikumā minētajam norādīti šādi argumenti.

[6.1] Pieteicējs konkrētajos apstākļos glāba savu īpašumu – automašīnu, un sabiedrībai vai valstij nenodarīja nekādu ļaunumu.

[6.2] Pie tam Administratīvā rajona tiesa 2006.gada 24.janvārī atcēla Valkas RPP lēmumu un līdz ar to visus sodus un ierobežojumus attiecībā pret pieteicēju. Tādējādi 2005.gada 7.augustā pieteicējam nebija atņemtas vadītāja tiesības un viņš drīkstēja vadīt automašīnu.

[6.3] Piemērojot likuma normas, tika izmantota tikai gramatiskā interpretācijas metode, lai aptvertu plašāku pārkāpuma sastāvu. Lēmums nav taisnīgs un ir prettiesisks. Konkrētajā gadījumā pieteicējs nebija sēdies pie stūres, lai vizinātos, bet gan dziļas nepieciešamības spiests.

[7] Uz tiesas sēdi atbildētājas pārstāvis nebija ieradies. No atbildētājas saņemts iesniegums izskatīt lietu bez atbildētājas pārstāvja klātbūtnes. Konstatējot, ka lietā nepastāv Administratīvā procesa likuma 268. un 269.pantā noteiktie lietas izskatīšanas atlikšanas pamati, Administratīvā apgabaltiesa nolēma, ka lietu ir iespējams izskatīt bez atbildētājas pārstāvja klātbūtnes.

Tiesas sēdē pieteicējs apelācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādīto motīvu pamata.

Motīvu daļa

[8] Izvērtējusi lietas materiālus un noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota, bet pieteikums ir daļēji apmierināms.

[9] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa 2006.gada 22.decembra spriedumā ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus. APL 307.panta ceturtajā daļā noteikts, ja apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākas instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma motivācijai.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums attiecībā uz pārkāpuma kvalifikāciju, pie atbildības saucamās personas vainu un noteikto soda apmēru, ir pareizs un pietiekams, līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar APL 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai [5] un APL 251.panta piektajā daļā norādītos apsvērumus atkārtoti nenorāda.

[10] Apelācijas sūdzības galvenais arguments ir pieteicēja norādītais apstāklis, ka viņš bija spiests vadīt transportlīdzekli, lai glābtu to no sabojāšanas. Pieteicējs norāda, ka notikuma dienā uzzinājis, ka kaimiņam vedīs malku, tāpēc nolēmis pārvietot pagalmā stāvošo automašīnu, lai tā netiktu iesprostota un netīšām sabojāta pie malkas kravas izkraušanas.

LAPK 17.pants paredz atbrīvot personu, ka izdarījusi pārkāpumu, no administratīvās atbildības, ja tā rīkojusies galējās nepieciešamības stāvoklī, tas ir, lai novērstu briesmas, kas draud valsts vai sabiedriskajai kārtībai, īpašumam, pilsoņu tiesībām un brīvībām, noteiktai pārvaldes kārtībai, ja šīs

briesmas konkrētajos apstākļos nav bijis iespējams novērst ar citiem līdzekļiem un ja nodarītais kaitējums ir mazāks nekā novērstais.

Lai atzītu, ka rīcība bijusi galējas nepieciešamības stāvoklī, nepieciešams konstatēt:

1) apdraudējumu valsts vai sabiedriskajai kārtībai, īpašumam, pilsoņu tiesībām un brīvībām, noteiktajai pārvaldes kārtībai;

2) neiespējamību novērst apdraudējumu ar citiem līdzekļiem;

3) ka ar nodarīto pārkāpumu kaitējums ir mazāks nekā novērstais kaitējums.

Izvērtējot pieteicēja norādītos apstākļus, Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka pieteicēja rīcību, vadot transportlīdzekli bez vadītāja tiesībām, nevar atzīt par rīcību, kas saskaņā ar LAPK būtu uzskatāma par veiktu galējas nepieciešamības stāvoklī, jo, kā izriet no paša pieteicēja paskaidrojumiem, viņa rīcības brīdī malkas krava vēl nebija atvesta, tātad nekāda tieša apdraudējuma viņa īpašuma nepastāvēja, turklāt iespējamo apdraudējumu pieteicējam bija iespējams novērst arī ar citiem līdzekļiem, kā piemēram, uzticot savas automašīnas pārvietošanu kādai citai personai, kurai ir vadītāja tiesības, vai nodrošinot malkas izkraušanu drošā attālumā no pieteicēja automašīnas.

[11] Nav pamatots apelācijas sūdzības arguments, ka pieteicējs drīkstēja vadīt transportlīdzekli 2005.gada 7.augustā, jo ar Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 24.janvāra spriedumu tika atcelts ar Valkas RPP Ceļu policijas priekšnieka 2004.gada 29.decembra lēmums, ar kuru atņemta transportlīdzekļu vadīšanas tiesības uz diviem gadiem. Lēmuma atcelšana pati par sevi nepadara par nebijušu faktu, ka 2005.gada 7.augustā pieteicējam nebija transportlīdzekļu tiesības, līdz ar to pieteicējs minētajā laikā nedrīkstēja vadīt automašīnu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Apmierināt daļēji *G.D.* (personas kods *(dzēsts personas kods)*) pieteikumu.

Grozīt Valkas rajona policijas pārvaldes Ceļu policijas priekšnieka 2005.gada 14.oktobra lēmumu Nr.014/KP039454 par *G.D.* saukšanu pie administratīvās atbildības par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 149.^{4} panta piektajā daļā paredzēto pārkāpumu, uzliekot naudas sodu Ls 30 (trīsdesmit latu) apmērā.

Spriedumu trīsdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja:	*(paraksts)*	S.Liniņa
Tiesneši	*(paraksts)*	V.Endzelis
	(paraksts)	M.Vīgants

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese S.Liniņa
Rīgā, 2008.gada 27.februārī